

ԱՅԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԻՆ ՀՈՅՈՑ ՑԵՂԻՈՑ ԱՆՈՒՆԵՐԸ

(Ըրոտնախնդիր)

ՏՆԿՈՒՆԱԿԵՐՏ տեղի թ. 117 Բաղք Գ.ին մէջ ԱՍ. 275, Գրանտեր, Ցանկեր տեղի թ. 120 Կոմսական Գ.ին մէջ Օրբել. 271 = Ցեխանկեր ԱՍ. 287, Հմտ. Ցեխանկեր Կաղանկ. 241. ? + Կերտ "շինուած, ? :

ՏՂՄՈՒՑ Գեառ եղիւ. 90, գաշտ փարպ. 203 թ. 87 Արտաղ Գ.ին մէջ Ինճիճ. ՀՀ. 205 = Կըտտ "ցեխու, (Կըտտ քաղաք) :

ՏՈՒՆՑՏԱՐ Կամ ՏՈՒՆՑԱՐ տեղի Մանգիկերի մասերն (այժմ) Տեղադրի կիճ ընդ մէջ Խնուսի եւ Գիւլիւի ըստ Ցոմաշէկի Սասուն եւն էջ 44?) Մոթ. Ուս. 242, 542. Կըտտ? (սովորաբար = "գիծն) + Կոտ = գաշտ Տոնդն? :

ՏՈՍՊ (այլ ընթերց.՝ ՏՈՁԲ, ՏՈՍԲ թ. 74 Գ. վաղուրարական տեղ Գրեւ 212 = սեպտաբեր արձանագրութեանց Ցուղան, որ է Ուրարտուի պիտուեան գլխաւոր քաղաքը, յն. Թասու իս իրր քաղաք, Թասուիս իրր լիճ եւ երկիր եւն. խախտաշարական է :

ՏՈՒՆԱՐԱՆՍԱՐ = ՏՈՒՆԱՐԱՆՑ ՏԱՐ թ. 34 Գ. Կոտտըն (Կոտտըն-Կոտ) "Տոնդն + Կոտ = "Տոնդնեան գաշտն :

ՏՈՒՆՏՈՒՆՏՈՒՐ տեղի թ. 117 Բաղք Գ.ին մէջ Օրբել. 269, ԱՍ. 275. ? + Կոտտ տեղ էջ 286 :

ՏԻՆՏՈՒՐ տեղի թ. 113 ՍԵՐ Գ.ին մէջ Օրբել. 264. ? + Կոտտ տեղ էջ 286 :

ՏԻՊԱՆՏՈՒՐ թ. 84 Գ. վաղուրարական տեղ Գրեւ էջ 217. *Տրպա.՝ պր. *Tripata "Տրեւ պաշտպանեալ. ? Հմտ. Տրեւ-Կ. 89 + Կոտտ = մասնիկ = "ասՀմ Տրպապանեանցն :

ՏԱՆԱՑ ՔԱՐ Կամ ՏԱՆԱՑ ՔԱՐ տեղի եւ մեծասան թ. 111 վայոյ ձոր Գ.ին մէջ Ասոյ. 176, Օրբել. 1, 111. 2, 84, ԱՍ. 155, 98, ՏԱՆԱՑԱՐ ԱՍ. 154 (արձանագրութիւն). Գոտտ-Ե. Կ. սեւ. Գոտտ քաղաք? (Գոտտ սովորաբար = "ճիւղ, քաղաք, Ե. Կ. սեւ. Գոտտ) + Կոտ :

ՏԱՆԱՑԱՐԻՐ ԳԻՐ Թ. 112 Գեղարքունի Գ.ին մէջ Օրբել. 1, 218, ԱՍ. 78, 81. Գոտտ "Էր, ցամաք երկիր + Կոտ = "Էրդ ցամաքն :

ՏԱՆԻ ԳԼՈՒԽ Եւ Փաւստ. 16, 18 թ. 180 Արագածոտն Գ.ին մէջ. Գու. սեւ. Գու. + Կոտ = "Գու. ճիւղ, Կ. Փաւստոսի էջ 38 մեծ լեռ Ցուղի գիմացը կու գայ Արագածոտնի էջ 606 մեծ լեռ Ցուղի՝ Տարանդ Աշոտաւ քաղաքին գիմացը, ուստի Փաւստոսի քով Ցուղ թարգմանութիւն է Ցուղաւ Եւ յն. ταυρος "ցուղ, բառին :

ՏԱՆԱԿԵՐՏ եւ ՓԱՆԱՆՑ տեղիք երաստայ Տարաւորդը՝ Մասեաց սարաւը, Իրարմէ իրր կէտարան ձամբայ Հեռու խոր. 28, Փոտտի

(Կարգա՝ Փոտտի?) Սուտ-Սեր. 7, Փոտտի, Արտանք եւ Չորկերտ եղիւ. 60 (Մոսկուայի Տրատարական մէջ էջ 73 սար տեղ՝ Ցուղ-Կերտ), առաջինը Տարաւորն գիւղէն 7 քիլոմետր Հեռու՝ գեղի Եւ արեւմտեան Տարա (ԱՍ. Եւ Կերտի արեւմտեան Տարա Տարա) : Մասեաց (թ. 182 Մասեացան Գ.ին մէջ) Հիւսիսային Կաւ. Կիւսիսի վայոյ, Գարա-ճայանդէ՝ չոր քիլոմետր Հեռու Belck, Btrg. zur Geogr. u. Gesch. Vorderasiens 87, Գեղիւն՝ այժմ Բուլաք-բաշ, Խախիկն Ցուղեւորն իրր 12—14 քիլոմետր Հեռու գեղի Եւ արեւելք, Պեւտիգեւորն Տարաւորն Պոտտի-Կերտ Բելք 91, ԱՍ. 487—489. առաջնական Մասիայի որդւոց՝ Ցուղի եւ Փոտտի անուններն այսպէս կոչուած խոր. 28 : Ցուղի-Կերտ = "Ցուղ (Կամ Ցուղի) շինուած, Փոտտի-Կերտ Կերտ. farrux բառին Հեռու Կերտ շինի :

ՏՐՏԱԿԵՏ տեղի թ. 111 վայոյ ձոր Գ.ին մէջ Օրբել. 262 (Տրտտի), ԱՍ. 64. Գուրտ "պաշտ + Կերտ = "պաշտ Գեառ :

ՏՐՕՒՐ Կարգին ՏՐՕՒՐ տեղի խոր. 17, այժմ՝ Zronk Եւ Տարաւն լինի քարաւորն վայոյ, Տրտտ Խնճիճ. Կուր Լայ. 191, խոր. 17 կը մեկնէ իրր տեղի "բաժանիւն, Կերտ (Կերտ "ցրուած, Կերտ "տարածել, Կերտ "ցրուել) + Կուր մասնիկ, Հմտ. Կուրտ էջ 366 : Այս ստուգաբանութիւնն առաջնական չի վերցնել, իսկ խոր. 17 պատմականը՝ յարմարեալ է անուան :

ՓԱՆԱՆԱԿԵՐՏ ԳԻՐ Թ. 185 Կերտ Գ.ին մէջ Ցուղ. Կերտ. 44, Ասոյ. 87, Օրբել. 1, 156. Կոտտ-Կերտ + Կերտ "շինուած :

ՓԱՆԱՆՑ տեղի Ցուղեւոր անունն սակ :

ՓԱՆԱԿԱՆՑ տեղի թ. 112 Գեղարքունի Գ.ին մէջ Օրբել. 264. Կոտտ? (սովորաբար = "փաւստարական) + Կուր մասնիկ : Հմտ. Փոտտ-Կերտ Գուրտ (Եւ Մասեացան) Սուտ-Սեր. 7 Փաւստոսի քով :

ՓԱՆԱՆԱՐՏՈՒՐ ՎԱՆՑ Օրբել. 270, ԱՍ. 286 (Փոտտ-Կերտ Բրտտ 287). Փոտտ-Կերտ? + Կուր :

ՓԵՐԱԿԱՆՑ տեղի թ. 115 Կուր Գ.ին մէջ Օրբել. 260, ԱՍ. 209. Կերտ "մեղանեաց, + Կուր մասնիկ = "մեղանեան Կուր :

ՓԵՐԱՆԱԿ ԳԻՐ Թ. 72 Հեր Գ.ին մէջ Ասոյ. 226. Կուր կը Հերտ պր. furoth "վարդն = Կուր. furoth : Բայց պր. fir = fir = fur սովորաբար Հայերէնի մէջ Կուր = Հրեւոր, այլ Կուր :

ՓՈՒՆԱՐ տեղի թ. 111 վայոյ ձոր Գ.ին մէջ Օրբել. 262. Եւ Կուր-Կուր "մաս փաւստ պաշտոյն բառին : Ասիկ Կուր-Կուր Արեւոյ քով Խնճիճ. Կուր Լայ. 308. ՓՈՒՆԱՐՏՈՒՐ տեղի թ. 120 Կոմսական Գ.ին մէջ Օրբել. 271, ԱՍ. 287 (Փուրտեւորտաւ Բրտտ 287). Կուր-Կուր Կամ Կուր-Կուր (Կուր բառին Եւ Կուր) + Կուր-Կուր :

Եւ Կերտ Կուր-Կուր վայ :

ՓՈՐԱԿ 1. Փոքր-Վանանդ, Թ. 179 Վանանդ գ. ին մէկ մասը ԱՍ. 75—76, Լաստիվ. 9. 2. Սթեփ գ. ին հարաւակողմը եւ Սիննեայ Ծառի արեւմտակողմը երկիր մը ԱՍ. 75, Օրբէլ. 2, 49, 54. 3. Փոքր-Լիթայ մարտի մը Յովհ. Վթղ. 105 = Լիթայ գ. (Գաղաւթի Լիթայ կոչեցեալ Փորակ.) Արծ. 275 (Պղտակը գիւղով) = Գիւղի Լիթայ Սեւան ամրոցով Արծ. 232 Վասպուրական Նախնային մէջ ինքնիւ. Լ. 226. Գիւղի մարտադաշտն տեւ վերին էջ 287 + ի նաւապահան = «մարտի»:

ՔԱՂԱՍԱԿ տեղի Թ. 120. Այլի գ. ին մէջ. Իւլ. «Եօշ, Նորաշէն» + Գիւղի տեւ վերին էջ 286 — Ի:

ՔԱՂԱՔՈՒԳԱՆՏ Կաշանի. 255, Առաջ. 280 Վաղարշապատ քաղաքին մէջ կամ քաղի ինքնիւ. Լ. 472, ԱՍ. 204. Իւլի (Խ. արմատ) + Գիւղ = «քաղաքի գաղաւթ» — Լիթայ Բաւաւերքի մէջ Kaghak տեւանով տեղ մը կը նշանակէ Մորաք. Գիւղի հարաւակողմը = Տ. Իւլի:

ՔԱՂԱՍԱԿ Օրբէլ. 2, 97, ՔԱՂԱՍԱԿ ԱՍ. 97 տեղի Թ. 111 Վաղարշ մարտ գ. ին մէջ. ? + Գիւղ:

ՔԱՂԱՍԱԿ Գիւղի մէջ Թ. 18 եւ Թ. 19 Գաղաւթի, յն. *Nupios*, տարեբան Kallaθ («հարսնապահ», Hoffmann առ Գիւղերի Գ. Կիրք. 167 եւ Զաքարիա Լեւոնոր 366 — ?), արքայ. *Sātidamā*, այժմ Բաւաւան — տեւ տեւ վերին էջ 258. Գաղաւթի Տ. Իւլի «Պղտակ» բառը: Արքայի տեւան առ հասարակ հայկ. Զաքարիա մեծ:

ՔԱՂԱՍԱԿ Եւ տեւ վերին էջ 19.

ՔԱՂԱՍԱԿ տեղի Թ. 114 Աղաւթեք գ. ին մէջ Օրբէլ. 266. Իւլ. ? + Գիւղ տեւ վերին էջ 278.

ՔԱՂԱՍԱԿ Գիւղի (Թ. 40) Աղաւթեք ինքնիւ. Լ. 126, հարաւային ժամանակները Լիթայի տեւան եղիւ. 77 (Ներսէս Գաղաւթի) եւն. Իւլի (Գաղաւթ) Իւլի (Գաղաւթ) + Գիւղի մասերիկ:

ՔԱՂԱՍԱԿ տեղի Թ. 175 Աղաւթեք գ. ին մէջ ԱՍ. 54 = Գաղաւթի («Գաղաւթ»):

ՔԱՂԱՍԱԿ 1. տեղի Թ. 114 Աղաւթեք գ. ին մէջ ԱՍ. 267. 2. Թ. 117 Բաւաւ գ. ին մէջ ԱՍ. 275. 3. տեղի Մանակիւրի քով Մարտ. Ուն. 141 = Գաղաւթի Գիւղի. 45 «քաղաքի քաղաք», Գիւղ + Գիւղ — Գիւղ բառը կայ նաեւ հետեւեալ տեւաններուն մէջ՝ ՔԱՂԱՍԱԿ, յառաջ Մանակիւրի տեւ էջ 378. ՔԱՂԱՍԱԿ ԱՍ. 186 (Աղաւթեք), 315 (Ներսէսայ մէկ թղթ) = Գաղաւթի «քաղաք»։ ՔԱՂԱՍԱԿ տեղի Թ. 116 Աղաւթեք գ. ին մէջ ԱՍ. 255 = Գաղաւթի «քաղաքի տեւան»։ ՔԱՂԱՍԱԿ Զովէտ Երաւայի Օրաւապատի քով Օրբէլ. 1, 123. 2, 54, ԱՍ. 322, հմտ. Խոր. 28, Fabricius Theoph. von Mytilene 124, ինքնիւ. Լիթայ. 1, 115, Müller-Simonis 48 = Գաղաւթի «Զովէտ» (Գիւղ + Գիւղ, Գիւղ)։ ՔԱՂԱՍԱԿ Գիւղի Վանայ քով Գաղաւթ. 491. = «քաղաքի տեւան»։ ՔԱՂԱՍԱԿ տեղի

Թ. 109 Երեւան գ. ին մէջ Օրբէլ. 272. ԱՍ. 98 = Գաղաւթի («քաղաքի տեւան»): ՔԱՂԱՍԱԿ Գիւղի. 79 = «քաղաքի տեւան»։ ՔԱՂԱՍԱԿ տեւան (Գաղաւթի քով) Գիւղի. 180. տեղի Թ. 120. Այլի գ. ին մէջ Օրբէլ. 260. Իւլի «արմատ, յառաւի» = «քաղաքի տեւան»:

ՔԱՂԱՍԱԿ տեղի Թ. 114 Աղաւթեք գ. ին մէջ Օրբէլ. 266. Իւլի (Իւլի = «քաղաք») + Գիւղ:

ՔԱՂԱՍԱԿ տեղի Թ. 113 Սթեփ գ. ին մէջ ԱՍ. 64. Գիւղ (Սթեփարտար = «Աղաւթ, ցաւակ») + Գիւղի «Գիւղի տեւան»:

ՔԱՂԱՍԱԿ ԱՂԱՍԱԿ Զաքարիա մարտ գ. ին մէջ. Իւլի. 111 Վաղարշ մարտ գ. ին մէջ. Իւլի. «Մարտի» + Գիւղ = «Վաղարշ», Գիւղ = «Մարտի Վաղարշ»:

ՔԱՂԱՍԱԿ ՓԱՌՆԱԿ Թ. 131 Գ. Արցախի տեւ վերին էջ 268. արք. Իւլի «Գիւղի» Լ. Գ. 256 + Գիւղ (Գիւղ) + Գիւղի = «Գիւղի տեւան»:

ՔԱՂԱՍԱԿ տեղի Թ. 116 Աղաւթեք գ. ին մէջ Օրբէլ. 267, ՔԱՂԱՍԱԿ ԱՍ. 255. Իւլ. ? + Գիւղ = Գիւղ:

ՕՂԱՍԱԿ Ի. Զաքարիա Գաղաւթի քով ի Վասպուրական Արծ. 256. 2. Զաղարշ Թ. 30 Տարան գ. ին մէջ Գիւղի. Մանակ. 21, 25, 58, Ա. Լիթայի Ա. 1901 էջ 33 Աւաւարանի մէջ յիշատակարանը, քաղաքին տեւաններն ինքնիւ. Եր. Լիթ. 191, Օ) բերք Վաղարշ 79 = Գ, հարաւային — Գաղաւթ:

ՕՂԱՍԱԿ, հին Գաղաւթի ԱՂԱՍԱԿ 1, Գիւղ Թ. 180 Աղաւթեք գ. ին մէջ Փաւա. 17. Կիրան 45, Արծ. 75, ԱՍ. 189, տեւ Լիթայի եւ ԱՍ. ի քաղաքի (Ներսէսայի հիւսիսային արեւմտակողմը). 2. Գաղաւթ Թ. 41 Աղաւթեք գ. ին մէջ («Գաղաւթի Օղաւթի ի Մանակիւրի տեւան գիւղ») Արծ. 246. Իւլ. ? + Գիւղի տեւան վերին էջ 272.

Է. ԿՈՒՐՄԱՆ

Գ Ր Ա Վ Ա Ն

ՎԻՐԻ ՔԱՂԱՍԱԿ Գ. ԱՂԱՍԱԿ ԳԻՒՐՄԱՆ ԳԻՒՐՄԱՆ ԳԻՒՐՄԱՆ ԳԻՒՐՄԱՆ ԳԻՒՐՄԱՆ

ՄԻՐՈՒՐ ԱՂԱՍԱԿ ԳԻՒՐՄԱՆ ԳԻՒՐՄԱՆ «Գիւղի Լիթայի տեւաններն ի վերջոյ կը գնեն այս տեւան թուրքերուն»։ «Այս եւ Անանի Գրեգորի Վիլի քաղաքին» Եր. Երեւանի Գիւղի (Պատմութիւն ժամանակագրական. հրատարակ. Ս. Գեորգի. 1867, էջ 33), Խաղարշի ընկան իմաստն է թէ Միւրճար «Անանի»